

Elektronikus Lakossági Bűnmegelőzési Információs Rendszer E L B I R OKTATÁSI HÍRLEVÉL 2010. június

Legális és illegális drogokkal kapcsolatban..

Napjainkban többnyire az illegális drogokról (kábitószerekről) hallunk többet a híradásokban, pedig gyermekeink többsége először a legálisan megvásárolható élvezeti szert próbálja ki. Ezek a kémiai anyagok (alkohol, nikotin, koffein, energitalok stb.) a kábitószerekhez hasonlóan függőséget okozhatnak és hosszú távú használatuk éppúgy egészségügyi kockázatot jelent, mint a klasszikus kábitószereké.

A drog fogalmát két fő jelentéstartalommal használják:

1. latin eredetű, amely általában a *növényi hatóanyagokat* foglalta össze, majd később a gyógyszergyártás megindulásának idején az orvosok ható alapanyagainak elnevezését szolgálta.
2. Napjainkban azonban egy másik jelentést használják elsősorban: a *kábitószerek összefoglaló megnevezésére*. Ebben a jelentésben is gyűjtőfogalom, amely érvényes minden olyan természetes és szintetikus anyagra, amely az idegrendszert sajátan működtetésre készíti, bódult állapotot idéz elő. Az idegrendszerre való hatása azonban megnyilvánul más állapotokban is: tér-időérzékelési zavarokban, súlyos állapotban érzékszálódásokat idéz elő, amelyben a fogyasztó személy különböző képeket és hanghatásokat él át. Az idegrendszerre ható drogok "idegmérgek", minden esetben pusztító hatással vannak az idegrendszerre és egyúttal más szerveket is súlyosan károsítanak. Ezeket a szervezet a szert illegális – nem engedélyezett – drogoknak nevezzük, ezért a törvény tiltja és súlyosan bünteti a termesztésüket, előállításukat árusításukat és a fogyasztásukat is.

Alkohol

Az alkohol egyike az emberiség által leggyakrabban használt pszichoaktív drogoknak.

Aligha van még egy olyan szociálisan elfogadott, legális élvezeti szer, amelynek fogyasztásához annyi egyéni tragédia és társadalmi probléma kapcsolódna, mint az alkohol.

Természetesen nem önmagából az alkoholfogyasztásból fakadnak a káros következmények, és nem is a kultúrált szeszital-fogyasztás minősül devianciának.

A mértéktelen ivás az, amely az egyén és a társadalom számára károkat okoz, és a károk közé tartoznak az alkoholizálással összefüggésben kialakuló jelentős társadalmi (pl.: a bűnözés), családi (pl.: családon belüli erőszak), és egészségügyi problémák.

Tapasztalat, hogy gyermekeink (akár már 12-13 éves korban is) viszonylag fiatalon megismerkednek az alkohollal, és fogyasztásuk szorosan összekapcsolódik szórakozási szokásaikkal, mivel feszültségoldó, ellazító hatása miatt előszeretettel használják bulikon, társas összejöveteleken gátlásaik oldása, a könnyebb ismerkedés, kapcsolatteremtés végett.

Az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI) felmérése szerint a mai tizenévesek relatív nagy arányban fogyasztanak alkoholt, relatív nagy arányban próbáltak könnyebb drogokat és az erőszakban látják az érvényesülés útját.

Az alkohol fogyasztásra vonatkozó adatok szerint a 12-17 évesek majd 80 %-a élt már vele, ami mindenképpen aggodalomra ad okot. Itt azonban nem csak az egészségügyi kockázatra kell gondolnunk, hiszen az alkohol hatása alatt a fiatalok könnyebben követnek el meggondolatlan cselekményeket és könnyebben válhatnak bűncselekmény áldozatává és elkövetővé is.

Az alkohol (akárcsak a kábítószer) használata súlyos testi és lelki függőséghez vezethet. Az alkoholbetegeknél ingerlékenység, remegés (főleg a kezeké), alvászavar, alvási képtelenség, hányinger, hallucinációk, téves képzelgések, tér- és időbeli tájékozódási zavar, vérnyomás-emelkedés, szapora szív működés, verejtékezés jelentkezhet. Szintén jellemző a rossz közérzet, nyugtalanság, a szorongás, a depresszió kialakulása.

Energiaital

Az energiaital ugyan nem tartalmaz alkoholt, de mindenképpen figyelemmel kell kísérnünk jelenlétét, hisz az elmúlt években igencsak elterjedt a fogyasztása, és sok fiatal reggeli helyett is ezzel kezdi a napot.

Ennek kapcsán fel kell hívni a figyelmet energiaitalok fogyasztása miatt bekövetkező esetlegesen koffeintúladagolásra, miszerint az amerikai Johns Hopkins Egyetem kutatói, akik több mint tíz éve vizsgálják a koffein élettani hatásait, nemrég terjedelmes összefoglaló cikket tettek közzé, amelyben pl. a vizsgált energiaitalok egyike nagyjából hétszer annyi koffeint tartalmaz, mint egy csésze erős kávé, s az egyik újonnan bevezetett, hazánkban is kapható márka pedig a kávéban található mennyiség nagyjából négyszeresét. S ugyan a hazai forgalmazásban szereplő energiaitalok mindegyikén feltüntetik a pontos koffeintartalmat, de nem mindegyiken szerepel a figyelmeztetés azzal kapcsolatban, hogy kiknek nem ajánlott a termék fogyasztása.

Az energiaitalokban lévő koffein szűkíti a perifériás ereket, viszont tágítja az agyi ereket, így az agyi vérátáramlást. Ezt a hatást kombinálják a cukor élettani hatásával, így több vér, több oxigén és több tápanyag kerül az agyba, ezért élénkít.

S egyéb összetevői miatt is alkohollal kombinálva gondot okozhat, kiszámíthatatlan a hatása. E kettő kölcsönhatásában ugyanis mérgező vegyületek alakulhatnak ki.

Márpedig ez most „divat” a fiatalok körében: energiaitalal és alkohollal "felpörgetve" indulnak buliba. Tánc közben, mivel egyébként is megnő a folyadékészükséglet, s folyadékot már nem visznek be a szervezetbe, ez rosszul érezhető, kizáródásos tünetekhez vezethet.

Egy brit felmérés szerint, a túl sok koffeint tartalmazó energiaital fogyasztása miatt egyre több iskolás gyerek mellkasi fájdalomról, fejfájásról és kialvatlanságról panaszodik, s az energiaitalok „mellékhatása” az osztályteremben is megmutatkozik: a tanárok egyre nehezebben tudják kezelni a rosszkodó, hiperaktív diákokat.

Gyógyszerek

Ha a gyógyszert (vagy vegyi anyagot) nem orvosi célból, hanem bizonyos, a gyógyszer által kiváltott érzéki élmények előidézésére használja valaki, akkor az illetőt gyógyszerfüggőségben szenvedőnek nevezzük.

Gyógyszerfüggőséget okozhatnak:

- nyugtatók, antidepresszánsok (andaxin, elenium, szeduxen, rudotel, xanax)
- altatók
- érzéstelenítőknek titulált fájdalomcsillapítók
- több hatóanyagot tartalmazó fájdalomcsillapítók

Aggasztó tény, hogy a fiatalok körében is gyakori a gyógyszerek túlzott fogyasztása, alkohollal történő kombinálása.

Egy budapesti fiatalok körében történt felmérés szerint ugyan a marihuána a leggyakrabban fogyasztott (kábitó)szer, (a megkérdezettek 20,6%-a próbálta már élete során), de ezt négy legális szer követi: az alkohol gyógyszerrel történő fogyasztása (12,3%), az orvosi recept nélküli nyugtató/altató fogyasztás (10,3%), a habpatron használat (7,2%) és a szipuzás (6,8%).

Dohányzás

A dohányos számára a legnagyobb veszélyt a nikotin jelenti, mely az emberi szervezetre gyakorolt hatását nézve egyike a legerősebb mérgeknek. Azonnali hatásként emeli a pulzusszámot, a vérnyomást, szűkíti a bőr ereit, negatívan befolyásolja a hormonok és vitaminok (C, B1, B6) hatásait. Legfontosabb káros összetevő még a nikotin mellett a kátrány és a szénmonoxid is. Számos halálos kimenetelű betegség kiváltója a dohányzás, nagyban elősegíti a rákos megbetegedések kialakulását. Évente kb. 20.000 ember hal meg a dohányzás káros következményeivel összefüggésben.

Sokan „nyugtató” hatása miatt dohányoznak. Pedig a nikotin éppen ellenkező stimuláns szer. A nyugtató hatás abban rejlik, hogy a dohányzás megszünteti a kellemetlen elvonási tüneteket, amit a függőség okoz: rossz közérzet, szorongás, depresszió, ingerlékenység, nyugtalanság, idegesség, düh, a koncentráció nehézsége, étvágy fokozódása, emésztőrendszer zavara stb.

Hisz az első cigaretta elszívása szinte mindenkinél kellemetlen hatásokkal, hányingerrel, szédüléssel, rosszulléttel jár.. (a bűdös füstől nem is beszélve..) De a folyamatos használat – pl. másnak, a társaságnak megfelelés, a „menőzés” miatt – a rászakás, függőség kialakulása során ezek a kellemetlen tünetek elmúlnak. A dohányzással történő felhagyás után 1-2 órán belül viszont egyéb kellemetlen tünetek (ingerlékenység, nyugtalanság stb.) jelentkeznek, ami a cigarettára való rágyújtáskor megszűnik, „megnyugtató”.

A dohányzásnak tehát önmagában nincs pozitív hatása, „pozitivitása” a negatív elvonási tünetek megszűnésében rejlik.

Kutatások szerint a legtöbb fiatal tizenhárom éves kora előtt kezd el dohányozni (átlagosan 12,8 évesen). Sokuknál alakul ki nikotinfüggőség, s ellenállhatatlan, nehezen kontrollálható vágyat éreznek arra, hogy rágyújtsanak.

Egyértelműnek mondható az is, hogy a dohányzó szülők gyermekei nagyobb arányban dohányoznak, mint a nemdohányzóké. Az is nyilvánvaló, hogy a dohányzás ebben a korosztályban elsősorban társas tevékenység. A kortársak, barátok hatása a serdülőkorban (is) nagyon fontos tényező.

Nem ritka, hogy a társasághoz való tartozás feltétele a különféle „rizikómagatartások” kipróbálása, követése (nemcsak a dohányzás).

Fentiekből is kitűnik, de nap mint nap tapasztalhatjuk, láthatjuk is, hogy a fiatalok egyre nagyobb mértékben veszik ki részüket a legális drogok fogyasztásából.

Annak érdekében, hogy ezt a jelenséget – a realitások talaján maradván – legalább mérsékeljük, mindenképpen szükséges a megfelelő prevenciók módszerek alkalmazása – mint például oktatási intézményekben a Rendőrség Biztonságra Nevelő Iskolai Programjai (D.A.D.A., illetve ELLEN-Szer), de nagy a felelőssége a szülőknek, kereskedelmi-, ill. vendéglátóegységek tulajdonosainak, valamint a médiának, mivel az illegális drogfogyasztók (kábitószeresek) javarészt a legális drogfogyasztók (dohányosok, alkoholfogyasztók, gyógyszerfüggők) közül kerülnek ki.

Röviden..**Mit kell tudni a kábítószerekről?**

- Az egészségre **fokozottan veszélyesek**, szervi- és idegrendszeri károsodásokat okoznak.
- **Hamar kialakul a függőség**, ami a személy belső- és külső leépüléséhez, személyiségének eltorzulásához vezet.
- A kábítószer-élvezők teljesen **közönyössé válnak** önmagukkal és környezetükkel szemben.
- Idővel olyan elmeállapotba kerülnek, amely rendszerint akaratlan vagy tudatos **önpusztítással** végződik.
- **Egyetlen céljukká a drog megszerzése válik**, amely nélkül orvosi kezelés hiányában nem képesek élni.
- Ha a kábítószer-fogyasztás megszakad, **súlyos fájdalmakkal járó elvonási tünetek**, rohamok lépnek fel, amelyet teljes kilátástalanság és elkeseredettség kísér.
- A kábítószer rendszeres szedése vagy túladagolása könnyen **halált** is okozhat.
- A szervezetbe jutás módja, az anyag szennyezettsége vagy hamisítása az ugyancsak halálos kimenetelű **AIDS-fertőzés** veszélyét idézheti elő.

A kábítószeres fogyasztást jellegzetes tünetek kísérik, melyeket időben felismerve megmenthetjük gyermekeinket, barátainkat, ismerőseinket!

Pszichés tünetek:

- feldobottság, színes álmok érzése, hallucinációk, látomások,
- idegesség, ingerlékenység, szorongás,
- depresszió, pesszimista hangulat, levertség, kedvetlenség, közöny,
- ok nélküli örömkítőrések,
- túlérzékenység, személyiség- és tudatzavar,
- figyelem és koncentrációs képesség zavara, feledékenység,
- indokolatlan fáradtság, gyors kimerülés, teljesítőképesség ingadozása,
- álmatlanság, alvászavarok, zavaró álmok,
- koordinációs képesség-zavarok, térbeli és időbeli tájékozódás elvesztése,
- túl sok, gyakran összefüggéstelen beszéd, ítélőképesség elvesztése,
- indokolatlan félelemérzés, pánikérvés.

Testi tünetek:

- beesett, hamuszürke arc, bőr elszíneződése, mély szemgödör,
- ismeretlen eredetű túsúrák, véraláfutások,
- szűkebb vagy tágabb pupillák mint általában,
- szájszárazság, erős fogyás,
- hirtelen megnő az édes italok fogyasztása iránti igény,
- túlzott érzékenység külső ingerekre (fény, zaj, fájdalom stb.)

Magatartásbeli változások:

- túlzott költekezés, kölcsönkérés,
- pénz és egyéb értékek eltűnése,
- a tanulmányi eredmény hirtelen romlása,
- családon belüli kapcsolat megromlása,
- kritikátlan terv, és cél nélküli „szabadságra” törekvés,
- kiégettség, üresség érzés,
- korábbi, megszokott életmód megváltoztatása,

- saját maga és ruházata elhanyagolása,
- illatszerek túlzott használata (elnyomja a drogok szagát),
- beilleszkedési zavarok,
- kimaradozás, iskolakerülés, munkakerülés,
- zárkózottság, új barátok titkolása, elmagányosodás.

Gyanút keltő használati tárgyak:

- alufólia darabkák (ebbe csomagolják a kábítószer),
- színes tabletták, cukordarabkák,
- injekciós felszerelés, kis üvegcék, gyógyszeres dobozok,
- szokatlan tárgyak (pl. levélmérleg, konzervdobozok),
- megégett kanál, öngyújtó, vatta,
- szokatlan szag a lakásban,
- kifacsart citromhéjak, citromleves flakonok, kockacukor,
- üres, vagy kitöltött orvosi vények (hamisítás),
- napszemüveg felesleges használata (eltakarja a szűk vagy tág pupillát).

Bővebb információért fordulhat az INDIT Közalapítvány „TÜKÖR” Somogy Megyei Drogambulancia (Kaposvár, Béke u. 47. Tel: 82/511-634) munkatársaihoz is.

Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság
Bűnügyi Igazgatóság
Bűnmegelőzési és Áldozatvédelmi Osztály

7400 Kaposvár, Szent Imre u. 14/c
Telefon: 85/502-771; IRM: 03-23/27-71 fax: 27-72
